

Muxitov Musaxan Olimjanovich

Chirchiq oliy tank qo‘mondonlik muhandislik bilim yurti qurollanish va otish tayyorgarligi kafedrası o‘qituvchisi podpolkovnik

YAQIN SHARQDAGI XALQARO MUNOSABATLAR

Anatasiya: Maqolada Arab mamlakatlarining zamonaviy xalqaro munosabatlar tizimidagi o‘rni tahlil qilinadi. Muallifning fikricha, G‘arb davlatlari (birinchi navbatda AQSh) hozirgi vaqtda yaqin Sharq mamlakatlariga nisbatan neokolonial paradigмага rioya qilishni davom ettirmoqda.

Анатация: В статье анализируется роль арабских стран в современной системе международных отношений. По мнению автора, западные государства (в первую очередь США) в настоящее время в целом продолжают придерживаться неокOLONиальной парадигмы по отношению к странам Ближнего Востока.

Anatation: The article analyzes the role of Arab countries in the modern system of international relations. According to the author, Western states (primarily the United States) currently generally continue to adhere to the neocolonial paradigm in relation to the countries of the Middle East.

Yaqin Sharq va uning xalqaro siyosat tizimidagi o‘rni bilan bog‘liq muammolarni o‘rganish uslubiy jihatdan zamonaviy Arab davlatchiligining inqirozi deb ataladigan narsalarni o‘rganish va tahlil qilishni o‘z ichiga oladi. Arab dunyosi boshidan kechirgan tizimli inqirozlar tashqi kuchlar tomonidan o‘z manfaatlarini amalga oshirishga qaratilgan harakatlarini qonuniylashtirish uchun foydalanadigan zaif tomonlaridan biriga aylandi. Yo‘nalish va ishlatilgan vositalar nuqtai nazaridan, bu harakatlar ko‘p jihatdan qadimgi davrlarga — "klassik" mustamlakachilik davriga o‘xshaydi. Farqi shundaki, agar 19 — asr oxiri va 20-asr boshlarida mustamlakachilarning mafkuraviy to‘plamiga "vasiylikni o‘rnatish" va "vakuumni to‘ldirish" kabi iboralar kiritilgan bo‘lsa, 20-21-asrlarning boshlarida ular "islohotlar loyihasi" kabi g‘oyalar bilan almashtirildi. Bir tomondan, bu global, mintaqaviy va mahalliy miqyosda sodir bo‘lgan o‘zgarishlarning o‘ziga xos aksiga aylandi: bugungi kunda "vasiylik" haqida gapirish qiyin, chunki xalqlar "voyaga etgan". Shunga qaramay, bugungi kunda xuddi shu vasiylik yangi gegemonlikni o‘rnatish rejalarining ajralmas qismiga aylandi. Bunday o‘zgarish vaziyatning mafkuraviy va siyosiy qarashlari nuqtai nazaridan ma‘lum ma‘noga ega, ammo bu masalaning mohiyatini o‘zgartirmaydi. Boshqacha qilib aytganda, klassik mustamlakachilik mafkurasini vujudga keltirgan siyosiy mentalitet bir xil bo‘lib qoldi; shunchaki yangi sharoitlar uchun "mos" og‘zaki qobiqlar tanlangan.

Shunday qilib, biz vaziyatning o‘zgarishi bilan bog‘liq bo‘lgan mablag‘larning o‘zgarishi bilan shug‘ullanmoqdamiz — shu bilan birga, "ob'ekt" dan "sub'ekt" ga aylangunga qadar mintaqalar ishlariga aralashish imkoniyatini beradigan bir xil mustamlakachilik siyosatini saqlab qolmoqdamiz. xalqaro siyosat. Arab dunyosiga kelsak, har xil xorijiy "loyihalar" ning tashqi aralashuvi va tiklanishiga imkon beradigan shart-sharoitlar zamonaviy Arab davlatlarining yaqin o‘tmishga nisbatan qonuniyligi pastligi, shuningdek yirik xalqaro bloklarning faolligi bilan bog‘liq deb aytishimiz mumkin. Arab dunyosidagi tarkibiy inqirozlar jahon kuch markazlariga o‘z manfaatlarini amalga oshirish va uni nazorat qilish

uchun ushbu mintaqa ishlariga aralashishga qonuniylik ko'rinishini berish uchun qulay sabab berdi (xuddi ilgari mustamlaka kuchlari bunday inqirozlardan aralashuv uchun foydalanganidek, keyinchalik "vasiylik", "vakuumni to'ldirish" va boshqalar.). Shu bilan birga, ishlatiladigan vositalar bunday inqirozlarning tabiati va ularning keskinlik darajasiga qarab farq qiladi. Arab dunyosidagi va uning atrofidagi zamonaviy vaziyat juda dramatik ekanligini inkor etib bo'lmaydi. Bir tomondan, bu erda milliy davlatlar endi bir xil qonuniylik darajasiga ega emaslar. Bundan tashqari, qonuniylikning bunday yo'qolishi (har xil darajada bo'lsa ham) nafaqat ushbu davlatlarning o'zida, balki ularga tashqi tomondan nisbatan ham seziladi — ayniqsa xalqaro munosabatlar tizimining zamonaviy evolyutsiyasi nuqtai nazaridan, yirik kuch markazlari milliydavlatlarning suvereniteti bilan jiddiy hisoblashishni to'xtatganda. Boshqa tomondan, ilm-fan, texnologiya va kompyuter fanining tobora tezlashib borayotgan ko'chkiga o'xshash rivojlanishini kuzatib borish uchun bugungi kunda yirik davlatlararo bloklarga birlashish kerak. Hatto Germaniya, Frantsiya va Buyuk Britaniya kabi kuchlar ham zamonaviy taraqqiyotga mos kelmaydi; Arab mamlakatlari haqida nima deyishimiz mumkin. Shu munosabat bilan Arab dunyosida ittifoqchi nutq sezilarli o'zgarishlarga duch keldi. Bugungi kunda birlashish istiqbollari atrofidagi tortishuvlar endi "unionistlar" va "separatistlar" o'rtasida, Arab birligi voizlari va alohida davlatlarning so'zsiz suvereniteti tarafdorlari o'rtasida emas. Endi, bir tomondan, Arab millatini birlashtirishga va Arab davlatlari Ligasi tomonidan taqdim etilgan arablararo mintaqaviy tizimni faollashtirishga chaqiruvchilar va Qo'shma Shtatlar tomonidan ilgari surilgan "katta yaqin Sharq" yoki "yangi yaqin Sharq" ni qurish g'oyasini qo'llab — quvvatlovchilar o'rtasida nizo kelib chiqmoqda. boshqa tomondan, sanoat kuchlarining "ettitasi" tomonidan qo'llab-quvvatlanadi. Aytishimiz mumkinki, zo'ravonlik bilan qo'shib olish usullari endi insoniyat tomonidan engib o'tildi va o'tmishda qoldi. Zamonaviy siyosiy fikr xalqlarning o'z taqdirini o'zi belgilash huquqi printsipini o'rnatdi. Bundan tashqari, bugungi kunda ichki imkoniyatlar va resurslar etishmaydigan har qanday siyosiy tashkilot o'z mustaqilligini himoya qilish uchun tashqi kuchlarning yordamiga murojaat qilishi mumkin. Shu bilan birga, xalqaro munosabatlar tizimidagi so'nggi o'zgarishlar tashqi kuchlarning har qanday ichki to'qnashuvga yoki vaziyatga aralashishi uchun imkoniyatlar yaratadi, bu esa ushbu kuchlarga ularning manfaatlariga ta'sir qilishi mumkin — hatto bunday vaziyat, ta'rifiga ko'ra, davlat tomonidan tartibga solinishi kerak bo'lsa ham. milliy suverenitet normalariga muvofiq. Bu, masalan, kuchlar muvozanatining o'zgarishi tufayli ikkala davlatning ishlariga aralashish imkoniyatiga ega bo'lganlar tomonidan ilgari surilgan Suriya-Livan fayliga nisbatan sodir bo'ldi. Bugungi kunga qadar Arab dunyosi o'zining tub manfaatlari, Arab millatining eng yuqori manfaatlari umumiylikni hali anglamaganligi sababli, ushbu mintaqada ko'plab yangi xorijiy strategiyalar paydo bo'ldi. Neogegemon kuchlar bir vaqtlar G'arbning "Sharq masalasi" va "Evropaning kasal odami" merosini taqsimlash bo'yicha mustamlakachiliksiyosatining bir qismi bo'lgan "yaqin Sharq"ning eski g'oyasiga hayot bag'ishlashga harakat qilishlari bejiz emas. Arab dunyosiga nisbatan gegemonlik siyosatining faollashishi va ayniqsa zamonaviy xalqaro siyosatda "yaqin Sharq" ning eski g'oyasining dolzarbligi zamonaviy Arab davlatlari paydo bo'lishidan oldingi davrlarga qaytgan Arab dunyosining qulash chuqurligidan dalolat beradi. Bu shuni anglatadiki, Arab dunyosi umuman xalqaro munosabatlarda mustaqil va samarali ishtirok etadigan yagona kuchga aylanish o'rniga, turli xil loyihalari bilan xalqaro siyosat uchun passiv "ob'ekt", "material" ga aylandi. xususan, yangi xalqaro tizimni qurishda. Tarixiy jihatdan "katta yaqin Sharq" g'oyasi ikki holat bilan bog'liq: Arab dunyosini o'z ichiga olgan Usmonli imperiyasining qulashi va qoloqligi va Yevropa mustamlakachiligining yuksalishi. "Yaqin Sharq" jahon maydonidagi manfaatlar kurashining ob'ekti va geosiyosiy gegemonlikni o'rnatish strategik rejalarining bir qismiga aylandi. Va hozirgi bosqichda ushbu g'oyaning paydo bo'lishi faqat bitta narsani anglatadi: eskistrategiyaning yangi variantlari paydo bo'ldi va tomonlarning rollari deyarli o'zgarmadi. Shu nuqtai nazardan, "yaqin Sharq" ga nisbatan

zamonaviy xalqaro siyosatni eski zanjirning yangi bo'g'ini deb hisoblash mumkin. Bugungi kunda jahon kuchlari (birinchi navbatda AQSh) ularning maqsadi "yaqin Sharq" da tub o'zgarishlarga erishish, umuman madaniyatini va xususan siyosiy madaniyatini rivojlantirishdir, chunki bunday madaniyatning etishmasligi uning hozirgi qoloqligining asosiy sabablaridan biridir. Endi bu g'oya "islohotlar" shiorida mujassamlangan bo'lib, go'yo mintaqa boshidan kechirgan keskin inqirozlar tufayli zarur bo'lib, ular endi ayrim davlatlarning ichki ishi emas, balki mintaqaviy va xalqaro ovozga ega bo'ldi. "Islohot" g'oyasining mualliflari mintaqa xalqlarining, shuningdek, butun dunyo hamjamiyatining hamdardligi va qo'llab-quvvatlashiga erishishga harakat qilib, ularning loyihasi xalqaro xavfsizlikni saqlashga qaratilgan deb ta'kidlaydilar. Biroq, amerikalik strateglar islohotlar zarurligi haqidagi da'volar bilan cheklanib qolmaydilar. Ular bir qator boshqa shiorlarni ilgari suradilar, ayniqsa o'zgarishlarga erishish maqsadga muvofiq bo'lgan mamlakatlarga nisbatan. Bu erda variantlar boshqacha bo'lishi mumkin-AQSh manfaatlari nuqtai nazaridan qaysi yondashuv maqbul ko'rinishiga qarab. Masalan, Saudiya Arabistoni va fors ko'rfazi davlatlariga nisbatan inson huquqlarini himoya qilish g'oyasi birinchi o'ringa chiqadi va shundan keyingina terrorizm va zo'ravonlikka qarshi turish zarurati paydo bo'ladi. Iroq va Suriyaga nisbatan terrorizm avval tanqid qilinadi, keyin esa huquq va erkinliklarning buzilishi. Agar u yoki bu mamlakat dunyo kuchlarining talablarini bajarishga rozi bo'lsa (Liviya singari), unda inson huquqlari, terrorizm va ommaviy qirg'in qurollari bilan bog'liq har qanday tanqid bekor qilinadi va muomaladan chiqariladi. Aytishimiz mumkin, islohotlar loyihalari doirasida ilgari surilgan shiorlar xalqaro voqealar rivoji bilan o'zgarib bormoqda. Bugungi kunda ular nafaqat "yaqin Sharq" mintaqasiga murojaat qilmoqdalar. Ushbu o'zgarish ikki bosqichda sodir bo'ldi. Birinchisi, 2001 yil 11 sentyabr voqealaridan oldingi davr. Keyin ular asosan demokratiyani rag'batlantirish, samarali boshqaruv tizimlarini o'rnatish, ayollarni ozod qilish, shaffoflik, korruptsiyaga qarshi kurash, fuqarolik jamiyatini mustahkamlash, xususiy sektorni rag'batlantirish, xalqaro savdoni rivojlantirish maqsadida ISTga a'zo bo'lish, maxsus eksport zonalar va erkin savdo zonalarini yaratish haqida gaplashdilar. Sentyabr voqealaridan keyin ikkinchi bosqich keldi. Ushbu shiorlarning barchasi orqaga surildi va terrorizm va terrorchilarga qarshi kurash muammolariga katta e'tibor qaratildi, Arab mamlakatlari, Amerika qarashlariga ko'ra, ikkalasining asosiy etkazib beruvchilariga aylandi. "Yaqin Sharq" mintaqasida islohotlar va o'zgarishlarni talab qiladigan global kuch markazlari o'z manfaatlarini himoya qilishga intilayotganiga shubha yo'q. Bundan tashqari, xalqaro maydondagi o'zgarishlarga qarab, ular xalqaro qonuniylikni yo'qotmaslikka harakat qilib, ushbu manfaatlarni saqlab qolish usullari va usullarini o'zgartiradilar. Ushbu manfaatlarni ilgari surish uchun Arab davlatlari boshidan kechirgan tarkibiy inqirozlardan foydalaniladi. Zamonaviy xalqaro munosabatlar me'yorlariga muvofiq, bugungi kundadunyo biron bir davlati dunyoning u yoki bu mintaqasini o'z nazorati ostiga olishni xohlayotganini e'lon qila olmaydi, chunki bu uning manfaatlarini ta'minlaydi. Ammo ma'lum bir davlatda yuz berayotgan inqirozlar (ayniqsa, bu "uchinchi dunyo" ning biron bir joyida joylashgan zaif davlat bo'lsa) xalqaro tizimning barqarorligiga tahdid solayotganini e'lon qilish juda maqbuldir (va bu hatto xalqaro qonuniylikni keltirib chiqarishi mumkin) va dunyo jamoatchilik fikrining foydasi ta'minlanadi. Ayniqsa, 11 — sentabr voqealari Qo'shma Shtatlar va boshqa davlatlarga terrorizm va zo'ravonlik o'chog'i bo'lish bahonasida har qanday davlat ishlariga aralashishga imkon beradigan eng kuchli karnayni taqdim etgani uchun biroq, sirtida bir narsa bor, chuqurlikda esa butunlay boshqacha. Masalan, "katta yaqin Sharq" loyihasini va uning e'lon qilingan maqsadlarini (islohot, demokratiya, inson huquqlari) olsak, uning Iroqda amalda qanday amalga oshirilayotganiga qarash kifoya. Bu erda biz AQSh manfaatlariga muvofiq etnik-diniy kantonlarni yaratish orqali sun'iy ravishda ekilgan ibtidoiy demokratiyani ko'ramiz. Binobarin, Arab dunyosi miqyosida bu masala birlik

va bo'linish o'rtasidagi tanlov haqida emas, balki etnik, konfessiyaviy va doktrinaviy asosda umummilliy integratsiya va bo'linish o'rtasidagi tanlov haqida. Agar oxirgi variant ustun bo'lsa, unda biz aniq o'ziga xoslikdan mahrum bo'lgan va har doim uning alohida qismlari o'rtasidagi kurash va qurolli qarama-qarshilikka tayyor bo'lgan mozaik jamoani olamiz. Iroqda amalga oshirilayotgan "islohotlar" misoli, ularni amalga oshirish mexanizmi va bu jarayonning dastlabki natijalari "islohotchilar" erishmoqchi bo'lgan maqsadlarning mohiyatini namoyish etadi. "Katta" yoki "yangi yaqin Sharq" ni yaratishga tayyorgarlik ko'rayotgan "islohotlar" haqidagi Amerika mulohazalari mintaqada haqiqiy demokratiyani barpo etishni anglatmaydi, chunki bu AQShning harbiy-sanoat va neft komplekslari manfaatlariga mos kelmaydi. Bu mamlakatda qaror qabul qilishda muhim rol o'ynaydi. Va Iroqning misoli buning yorqin tasdig'i bo'lishi mumkin. Urush boshlanishi arafasida Amerika ma'muriyati vakillarining og'zidan "Iroqni ozod qilish" missiyasini bajargandan so'ng Arab jamiyatlarini tubdan isloh qilishga qaror qilish to'g'risida gap-so'zlar eshitildi. "Ishg'ol" o'rniga transformatsiya g'oyasi mualliflari "transformatsiya" so'zini ishlatishgan. Iroqda "demokratiyani qurish" ning muhim bosqichlari — "etakchilik Kengashi" ni, keyin "muvaqqat hukumat" ni shakllantirish va "vaqtinchalik Konstitutsiya" ni qabul qilish — Iroqni butun Arab o'ziga xosligidan ajratish, iroqliklarni Arab millatidan ajratish istagini aks ettirdi. Ular, shuningdek, ushbu mamlakatning ijtimoiy tuzilishiga xavfli ta'sir ko'rsatdilar. Darhaqiqat, Arab dunyosidan ajralib chiqishdan tashqari, Iroqning boshqaruv organlari shakllanib, Konstitutsiya etnik va konfessiyaviy tenglik asosida qabul qilindi va qabila (qabila) mansubligiga katta ahamiyat berildi. Shunday qilib, kichik (milliy) jamoalarga nisbatan sodiqlikka ustuvor ahamiyat berildi va mavjud ijtimoiy ajralish asosiy hujjatlarda mustahkamlandi. Shubhasiz, bu amaliyot barcha fuqarolar o'rtasida to'liq tenglikni nazarda tutadigan demokratiyaning elementar me'yorlariga ziddir. Bu fuqarolik tamoyillariga ziddir. Xalqaro nuqtai nazardan, "sakkizlik" sammitida "buyuk yaqin Sharq" atamasidan Amerika kelib chiqishi bo'lgan "islohotlar" tashabbusining shiori sifatida foydalanish "sakkizlik" doirasida mavjud bo'lgan konsensusdan dalolat beradi. Sanoat kuchlari rahbarlari mintaqani o'ziga xos geografik makon deb bilishadi va hech qanday tarzda Arab sivi va madaniyatining o'chog'i, Islomning tarqalish maydoni, o'ziga xos madaniy merosga ega bo'lgan, o'ziga xos qadriyatlar va o'ziga xos xulq - atvor me'yorlariga ega bo'lgan hudud sifatida ko'rmaydilar. Ushbu yondashuv Evropa mustamlakachilari va ularning amerikalik merosxo'rlarining fikrlari va xatti-harakatlari bilan to'liq bog'liqdir, ular hech bo'lmaganda Arab dunyosi haqiqatlariga uzoq sharqshunoslik postulatlarini qo'shdilar. Shu bilan birga, bu dunyoda milliy mavjudot uchun zamonaviy siyosiy fikr tomonidan tan olingan barcha zarur shartlar, kelib chiqishi, tili, madaniyati, qadriyatlari va turmush tarzi umumiylikiga asoslangan yuqori darajadagi bir xillik mavjud. Bu eng aniq va halol sotsiologik tadqiqotlar tomonidan tan olingan. Xalqaro kuch markazlarining siyosati (birinchi navbatda AQSh) birinchi navbatda voqealar haqidagi o'z g'oyalaridan kelib chiqadi. Ular "sovuq urush" davri tugaganidan keyin Arab va musulmon "do'stlari" va "ittifoqchilari" ga nisbatan siyosatda "sifatli burilish" deb nomlangan vazifani o'z zimmlariga oladilar. Bunday burilishning maqsadi, ular ("islohotlar") qanchalik adekvat va maqbul bo'lishidan qat'i nazar, ularni yangi tahrirdagi "islohotlar" ga (ayniqsa, Amerika) faolroq moslashtirishdir. Kerakli moslashuvga erishish oson bo'lmaydi. Bundan tashqari, Arab dunyosidagi zamonaviy bosqichning eng ko'zga ko'ringan belgisi hukmron rejimlar uchun ichki tahdidlarning keskinligining pasayishi edi. Ilgari tez-tez uchraydigan harbiy to'ntarishlar endi sodir bo'lmaydi va ularni muvaffaqiyatli amalga oshirish imkoniyati deyarli yo'q. Ommaviy inqiloblar uchun ob'ektiv va sub'ektiv saroylar mavjud emas. Shuning uchun Arab hukumatlari uchun asosiy tahdid bugungi kunda birinchi navbatda tashqaridan keladi. Biroq, zamonaviy Arab siyosiy tafakkurining amaldorlari va vakillari uchun asosiy muammo shundaki, ular hali ham sodir bo'layotgan o'zgarishlarning mohiyatini va ichki ishlarga aralashish bilan bog'liq yangi potentsial imkoniyatlarni anglamaydilar. Va ushbu yangi imkoniyatlarning eng yorqin aksi, ularning shakli yoki e'lon qilingan mazmunidan qat'i nazar, taklif etilayotgan islohot loyihalari deb hisoblanishi mumkin. Va

ushbu yangi imkoniyatlarning eng yorqin aksi, ularning shakli yoki e'lon qilingan mazmunidan qat'i nazar, taklif etilayotgan islohot loyihalari deb hisoblanishi mumkin. Va ushbu yangi imkoniyatlarning eng yorqin aksi, ularning shakli yoki e'lon qilingan mazmunidan qat'i nazar, taklif etilayotgan islohot loyihalari deb hisoblanishi mumkin. Xulosa qilib shuni ta'kidlash kerakki, Arab mintaqasini qayta qurish haqidagi suhbatlar bugungi kunda amerikaliklar tomonidan amalga oshirilmadi. Ular 2001 yil 11 sentyabr voqealari bilan bog'liq emas. Ular 1989 yilda sovet tahdidining yo'q qilinishi va sotsialistik lagerning qulashi munosabati bilan Vashington strateglari Islomni yangi "birinchi raqamli dushman" deb e'lon qilganlarida boshlanmadi. 1957 yil boshida AQSh ma'muriyati 1956 yil kuzida Misrga qarshi uch tomonlama tajovuzdan so'ng, obro' — e'tiborning pasayishi va eski mustamlaka kuchlari — Angliya va Frantsiyaning samaradorligini yo'qotishi sababli "yaqin Sharqdagi vakuumni to'ldirish" ni nazarda tutuvchi "Eyzenxauer doktrinasi" ni e'lon qildi. O'sha kunlarda Arab milliy-birlashish harakati amerikaliklar uchun nishonga aylandi. O'sha paytda e'lon qilingan millatchilik fikri va arablarning milliy harakatlariga qarshi urushga turli xil Arab rejimlari jalb qilingan RUDN gazetasi, Siyosatshunoslik seriyasi, 2008 yil, № 1 72 va tashkilotlar — o'ta o'ngdan o'ta chapgacha (bugungi kunda terrorizmga qarshi urush e'lon qilinganligi sababli). O'sha paytda ushbu rejimlar va tashkilotlar o'z manfaatlariga asosiy tahdidni Amerika imperializmida ham, sionizmida ham emas, balki Arab millatining birligi va ijtimoiy o'zgarishiga erishishga intilgan Arab millatchi harakatida ko'rishgan. Va shunga qaramay, kichik Bush davridagi "g'oyalar urushi "va" neokonservativlar " ma'muriyati Eyzenxauer davridagi urushdan farq qiladi. Keyin Sovet Ittifoqiga qarshi "sovuq urush "amerikaliklarning"uchinchi dunyo" dagi xatti-harakatlariga ma'lum cheklovlar qo'ydi. O'sha paytdagi Amerika siyosiy nutqida aniq irqchilik yozuvlari yo'q edi. Arab va musulmon rejimlari

va tashkilotlari Amerika ma'muriyati oldida ma'lum bir vakolat va vaznga ega edilar. Bugungi kunda xalqaro siyosatda kuchlar muvozanati endi mavjud emas. Amerika ma'muriyatining hozirgi nutqi va amaliyotida arablar u tomonidan insoniyat tsivilizatsiyasining cho'chqachilik bankiga katta hissa qo'shgan qadimiy xalq sifatida qaralishini ko'rsatadigan hech narsa yo'q. Aksincha: bu ish AQSh ma'muriyati arxaik buzuq rejimlarga, Iroda va sog'lom ambitsiyalarga ega bo'lmagan jamiyatlarga, ksenofobiya va izolyatsiyaga berilib ketgan odamlarga, chirigan qadriyatlarga

va zo'ravonlik va terrorizmning asosiy manbai bo'lgan eskirgan madaniyatga qarshi turishi uchun taqdim etiladi! Amerika strategiyasining "yaqin Sharq" va Arab dunyosiga nisbatan o'zgarishi bu holat bilan bog'liq. Iroqdagi to'g'ridan-to'g'ri harbiy aralashuv, ehtimol, ushbu yangi strategiyaning birinchi va eng katta "isinish" ga aylandi. Bu Amerikaning yaqin Sharq mintaqasiga nisbatan "nazariylashtirish" tarixi davomida ko'p to'plangan va neokonservativlar mafkurasining mohiyatini aks ettiruvchi "strategik loyihalarni" hayotga tatbiq etishga urinishdir. Biroq, ushbu "tajriba" bunday yondashuvlarning torligi va istiqbolsizligini namoyish etadi. Haqiqat shundaki, amaliy amalga oshirish uchun mos bo'lgan loyihalar "AQShda ishlab chiqarilgan"yorlig'ini olib yurolmaydi. Har qanday yirik loyiha, ayniqsa yaqin Sharq yoki tor ma'noda Arab dunyosi bilan bog'liq bo'lsa, mahalliy kelib chiqishi va mintaqaning o'z tajribasi va amaliyotiga tayangan taqdirdagina muvaffaqiyatli bo'lishi mumkin.

ADABIYOT:

1. Аббас А.Х. Суверинитет. - Дамаск, Дар Аль-Хасад, 1994 (на араб. яз.).
2. Аль-Джанаби М. Ирак - актуализация будущего. - Дамаск, Дар Аль-Мада, 2004 (на араб. яз.).

3. Ахмад А.Ю. Арабский мир - цивилизационный подход // Марказ Дйрасат Алоахда, 2001 (на араб. яз.).
4. Биликзез А. Невыполнимый проект // Аль-мостакбал араби. - 29.05.2003 (на араб. яз.).
5. Биликзез А. Политическая реформа в арабском мире // Дирасат Фикриа. 04.07.2004 (на араб. яз.). Самир Исмаил. Ближний Восток в системе современной международной политики 73
6. Зорькин В. Апология Вестфальской системы // Россия в глобальной политике. - 2004. - № 3.
7. Исин А. Третья мировая война - 11.09. и международный мир. - Дамаск, Дар АльМада, 2003 (на араб. яз.).
8. Кордсман А. Выборы в Ираке - обратная сторона сказки // Аль-мостакбал араби, 2003 (на араб. яз.).
9. Лоран И. Война семейства Буша. - Дар Аль Хаиал, 2003 (на араб. яз.).
10. Ричи Р. «Упрямец» Буш и «заговор Голливуда» // Россия в глобальной политике.- 2004. - № 3.
11. Сирия эпохи Башшара Аль-Асада. - 11-2-2004 // www.internationalcrisisgroub.com (на араб. яз.). [12] Хаас Р. Конец эпохи? // Россия в глобальной политике. - 2006. - № 6.